

van 4 september werd door velen aangenomen dat er voor de Duitsers geen terug meer mogelijk was: zij moesten op zijn minst *trachten*, het Kanaal over te steken. Elke dag verwachtte men het bericht dat de invasie ingezet was.

Het bleef uit.

Durfdn de Duitsers niet doorzetten? Het radionieuws van de *BBC* waar dagelijks door honderdduizenden naar geluisterd werd¹, toonde aan dat de *Luftwaffe* er geducht van langs kreeg: 185 toestellen op één dag neergeschoten! De in de pers weergegeven Duitse berichten over de geweldige verwoestingen die de *Luftwaffe* in Londen aanrichtte, kregen een boemerang-effect: ondanks die verwoestingen vochten de Engelsen door! Dat wekte grote bewondering voor het eilandenvolk. Was niet al vaak gezegd dat zij in een oorlog alle veldslagen plachten te verliezen, behalve de laatste? Men voelde zich met die dapperen aan de overzijde van de Noordzee verbonden – de zee was hun element, maar ook het element dat Nederland vertrouwd was. Duitsers hadden daar geen verstand van: dat waren landrotten. Englands overwinning in de lucht werd als een wraak gevoeld voor de militaire nederlaag die men zelf geleden had en de volksspot deed steeds nieuwe vindingen om honend het falen van die Duitse pochers te onderstrepen. Men was er trouwens tevoren al van overtuigd geweest dat een landingspoging in Engeland een debâcle zou worden en menigeen nam aan dat het Derde Rijk bij die eerste nederlaag als een kaartenhuis in elkaar zou storten.

In juli maakte een pro-Duitse Nederlander, directeur van een technische firma, een zakenreis door het gehele land. Hij sprak er met vier-en-veertig fabrieksdirecteuren in Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant; zij waren, zo rapporteerde hij aan Seyss-Inquarts secretaris,

'alle 100% antideutsch. Ich hörte aber nur einmalig verkünden dass Deutschland eigentlich schon längst verloren hat, die anderen waren nur davon 100% überzeugt dass Deutschland seinem Untergang entgegen eilt falls es wirklich einen Grossangriff auf England durchführen sollte und man hofft darauf ohne Ausnahme . . . Man singt in diesen Gegenden das Engellandlied aber hinter jeder Strophe die zwei Wörter 'ploemps-

¹ Op zaterdagavond 21 september zond Radio Oranje een bericht over het verblijf van prinses Juliana in Canada uit. Enkele dagen later betoogde een der hoogleraren van de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam, prof. mr. C. W. de Vries, tijdens een college dat de regering terecht Nederland verlaten had; in dat verband zei hij: 'U hebt waarschijnlijk allen met mij jongstleden zaterdag naar de Engelse zender geluisterd.' Die uitlating werd aan de *Sicherheitsdienst* overgebrieft, niet door een der studenten maar door iemand die er van gehoord had. De Vries werd gevangen genomen en door het *Landesgericht* tot anderhalf jaar gevangenisstraf en f 3 000 boete veroordeeld.